

BUTLLETÍ DELS MUSEUS D'ART DE BARCELONA

PUBLICACIÓ DE LA COMISSARIA GENERAL DE MUSEUS

ELS VESTITS REGIONALS DE LA SALA REGORDOSA

Maria Regordosa nasqué a la nostra ciutat l'any 1888 i hi morí el 1920. Fou dona de sensibilitat delicada i ànima selecta. La seva acusada personalitat no podia viure en estèril inacció, i gràcies al conjunt de belles qualitats de què estava dotada, les futures generacions no hauran perdut per a la cultura una modalitat racial de l'art: la del vestit regional de les províncies espanyoles on té més significació. L'ànima de Maria Regordosa vibrà davant aitals manifestacions d'art popular i en llurs nombrosos viatges anà adquirint curiosos exemplars de vestits femenins i accessoris d'aquests.

No abraça la col·lecció Regordosa l'indument de totes les regions com ella ansiava reunir, perquè la mort li segà la vida, quan la vida més li somreia. Molt i ho hauria fet si no hagués estat tan breu la seva existència. Llurs variades i exquisides col·leccions ho testifiquen; llurs possibilitats econòmiques ho fan pensar així.

El seu marit, En Ricard Torres Reina, com a just tribut a la memòria de la que fou la seva tan estimada com formosa i culta esposa, continuà enriquint les col·leccions per ella començades amb nous exemplars; col·leccions que exhibí, a instàncies dels «Amics dels Museus de Catalunya» del 2 al 30 de juny del 1935, al Museu de les Arts Decoratives de Pedralbes.

En vista de l'èxit, i en agraïment a l'interès amb què la Barcelona cultural acollí aquella manifestació de l'art, comprenqué que el major benefici que es deriva de la concentració de la riquesa artística,

és el que pugui ésser gaudida per multitud de gent, que, anhelant per les coses d'art, no té la possibilitat de poder-les col·leccionar; i decidí fundar en aquell Museu, dins la secció d'Indumentària, una sala amb el nom de «Maria Regordosa» on diposità tots els vestits regionals que la seva muller havia pogut aplegar.

Les figures que llueixen els vestits regionals, estan estotjades en vitrines que permeten veure'ls per tots costats, per tal que puguin ésser ben estudiats.

La divisió moderna d'Espanya en províncies no obeeix a antecedents històrics ni etnogràfics; ni tan sols als accidents geogràfics; per tant, no s'ha de cercar en cada província, característiques tan notables en el vestir que les diferenciï de manera assenyalada. No són els límits assenyalats pels homes el que determina la variació o la similitud, en la manera de fer, de sentir i de vestir-se, sinó altres causes com els agents climatològics, la situació (proximitat al mar, o entre abruptes muntanyes), la història (per les invasions sofertes que cada una hi deixà l'empremta del seu pas, fent d'Espanya una federació de races), els costums (jocs, festes, romeries) les produccions de la terra i les indústries, obren poderosament sobre la vida dels habitants de determinats llocs, influint en el temperament, en el caràcter físic i moral i en la manera d'apreciar les coses. Els viatges a què obliguen les vendes dels productes del país fomenten relacions i gustos que es fusionen i preferències per determinades gales, que adquirint-les les llueixen en retornar a la llar. Així s'ha anat influenciant l'indument d'unes comarques i d'unes regions amb altres formant aquests típics vestits d'ingènua bellesa, que tant

Vestit típic de pubilla catalana, de darreries del segle XVIII al començament del segle XIX
(Museu de les Arts Decoratives. Barcelona)

parlen als intelligents sensibles a les ansioses manifestacions folklòriques. Es conserven, però, tipus ètnics de caràcter propi que guarden amb gran puresa els traços i costums racials, i els vestits d'aquests, amb preferència, són els que figuren en la collecció «Regordosa».

La burgesa catalana de la segona meitat del segle XIX, que es veu a la primera vitrina, es diferencia totalment de llurs compatriotes en la manera de vestir. D'aire distingit i seriós, el seu indument consta, de folgada faldilla de *glacé* morat

sembrat de floretes de color blanc, blau i vermell; corpiño i mantellina blanca de blonda bordana (tul brodat) amb fons de *glacé* també brodat. Va enjoiada amb arracades, agulla i collaret ornat amb camafeus.

En altra vitrina de la sala hi ha una pubilla catalana de finals del segle XVIII a començaments del segle XIX amb la filosa a la mà que acredita la seva condició de dona feineria, traçada i previosora. Llueix faldilla de brodat blau amb flors de tons rosats; justacòs de vellut ne-

Vestit típic de salmantina de Bèjar
(Museu de les Arts Decoratives. Barcelona)

gre amb mànega curta fins al colze; davantal de seda ratllada brodat amb llen ties i fulletes de metall i voltat de punta d'or al coixí. Damunt les espatlles, mocador de seda blanca brodat amb igual material i procediment que el davantal. Al coll, una cinteta de vellut negre, de la qual penja una creu de cristall de roca. Gandalla de punt de mitja amb llaçada de cinta, tot de color porpra, li cobreix el cap. Confortants de punt a l'agulla, de seda negra velen el braç des del colze al puny. Grans arracades adornen les seves orelles.

Salamanca hi està ben representada

amb tres exemplars a quin més bonic. És aquesta província lleonesa, d'entre totes les espanyoles, la que més varietat ofereix en el vestit popular, car és diferent en cada zona i varia segons les circumstàncies. Comença per haver-hi a la capital diversos tipus: el dels «charros» que viuen a ciutat i el dels «montaracios» que viuen en cases aïllades; els bercians, els maragats, els bejarans, els de Candelario, els d'Armuña, etc.

Conserven aquests vestits tot el caràcter de temps ancestrals.

Les dones d'Armuña es distingeixen de les «charres» en què el seu vestit és

menys sumptuos. El de la col·lecció «Regordosa» consta de faldilla acampanada de vellut negre, brodada d'or. El gipó també de vellut en forma d'armilla deixa veure les mànegues de la camisa o brusa

com a mantellina. El cabell llarg recollit en robusta trena de la qual penja un gran llaç de cinta rosa. Va enjoiada amb collaret i arracades d'or brodades de perles.

Vestit típic de murciana
(Museu de les Arts Decoratives. Barcelona)

de llenç, brodada també d'or. El *mandil* o *picote* (davantal) d'igual gènere i ornat que la faldilla. El *dengue* posat al coll i creuat sobre el pit a manera de manteleta, va brodat d'or i seda verda. Al cap, gran mocador de llenç brodat i fistonejat, posat d'una manera especial

Calça mitges blanques reixades fetes a mà, i sabates.

Segueix a aquest, altre exemplar: la salmantina de Bèjar. Porta faldilla de baieta vermella adornada amb sanefa brodada amb pelfó; és de forma acampanada i encavalca sobre ella mateixa,

tancant-se al darrera. El gipó de vellut negre amb faldó queixalat; les mànegues ornades amb una llaçada a la part interior de l'articulació del colze; i de la cintura, en el costat dret, penja llarga cinta vermella amb motius ocre. El *mandil* (davantal) és d'estam de fabricació casolana, blau, amb esplèndides sanefes a les parts superior i inferior, de dibuix geomètric, brodades amb seda blanca, vermella i verda. L'espai d'entremig d'ambdues franges va brodat amb pelfó. El *dengue* (espècie de mocador-manteleta) és de baieta vermella brodada amb seda blanca, verda i blava. Al cap porta l'original tocat que usen per anar a l'església, consistent en una peça triangular de baieta vermella brodada en negre i adornada amb punta d'argent; va folrat de glacé negre i a la banda davantera porta un volant del mateix material i color, plegat i tirat endarrera, aureolant graciosament el cap. Del collarret que és d'argent i coral, penja artístic reliquiari d'aquest metall preuat, resultant un conjunt sumptuosíssim i original.

Les mitges són blanques reixades, amb treballs a relleu; calça sabates.

Una variant de salmantina de Candelario, es veu en altra vitrina. Vesteix la típica faldilla de baieta, de forma acampanada; fístonejada de baix i del costat dret on tanca encavalcant sobre si mateixa. Va orlada amb una cinta. El gipó que és de seda mostrejada, de vellut, ostenta a la mànega gran puny d'aquest material, de color blau, brodat amb or i argent, que va cordat amb botons de filigrana d'aquest darrer metall. El davantal és de panyet negre brodat amb aplicacions de seda i granets de vidre. El *dengue* de setí blau, brodat amb lletietes daurades i seda verda i blanca, va vorejat amb serrell de fil d'or. Ornen les orelles superbes arracades en forma d'argolla de la qual penja una gran bola trepada i arrencant de la part inferior d'aquesta, una sèrie de cadenetes de les quals pen-gen ocells, essent de major tamany el de la cadeneta central. El pentinat és típic; damunt de cada orella un monyet rodó anomenat «castanya» i el cabell restant trenat al darrera i recollit en un monyo

anomenat «pica-porta», del qual penja una llarga llaçada.

El vestit de la murciana que s'exhibeix al costat de la salmantina de Bèjar, harmonitza amb l'ambient d'alegria que a Múrcia imprimeixen la llum del seu cel, l'abundor de flors i fruites que la seva terra produeix, les festes populars en les que la dansa i el cant hi juguen el principal paper.

És aquest esplèndid vestit propi d'una dona de posició: la faldilla de *glacé* és d'entonació porpra amb broderies de perles i lletietes de metall daurat; el gipó i davantal, de vellut negre, brodat també amb lletietes daurades; el mocador que li cobreix l'espatlla, de tul blanc brodat pel mateix procediment. Les joies que el complementen, són de filigrana i *aljo-far* les arracades; i l'agulla, ostenta un camafeu.

El pentinat és el del típic monyo de castanya adornat amb pinta de metall. Calça mitges blanques i sabates.

De les illes Balears, conté la col·lecció un sumptuós vestit civissenc de la primera meitat del segle XIX que evoca els amors passionals dels moradors de les antigues Pituïsses. Fins fa pocs anys, els joves que pretenien una noia, es tornaven a festejar-la, per tal que ella escollís el que més li plagués; ço que donava lloc a terribles venjances filles del despit que sentien els amadors desairats per la pretesa, la qual conservava en el posat i en l'indument, reminiscències d'antic ídol ebusità.

La figura que llueix aquest indument, porta faldilla negra d'estam, de teixit elàstic, lànguida i acanalada. El gipó, molt escotat, és de sarja negra amb mànegues soltes, deixant veure per una obertura de sota l'aixella, la camisa o xambra de llenç blanc, amb mànegues botonades del puny al colze amb botons d'acer, d'on penja una llaçada de cinta groga. El davanter de la xambra que cobreix l'escotadura del cos, va atavellat; el coll és dret i de poca alçària rematat amb una punteta. El davantal de seda negra, porta a la part abdominal, un quadrilong brodat amb seda groga, verda, vermella i blanca que recorda la

tècnica dels teixits coptes i gobelins, i sobreposats, hi van motius florals fets a fistó, a la manera de la punta a l'agulla. El voreja un puntilló obrat també a l'agulla.

dat a cadeneta amb cotó també blanc. Va pentinada amb el cabell reunit en llarga trena lligada al capdavall, amb esplèndida llaçada de cinta ratllada i florejada d'entonació vermellenca. Cobreix

Vestit típic d'eivissenca, de la primera meitat
del segle XIX
(Museu de les Arts Decoratives, Barcelona)

Sostingut pel lligam del davantal, penja en un costat de la cintura, gran mocador de seda a quadres i flors de variats colors, predominant el to rosat. A l'espatlla i encreuat damunt del pit, porta un delicat mocador de batista blanca bro-

el cap amb el típic «rebosillo» de roba de cotó estampada i damunt d'aquest, capell negre de palla i feltre, d'ales amples ornat amb flors. Testificant la religiositat de les dones d'Eivissa, porta a la mà magnífic rosari de coral i filigrana d'ar-

gent rematat amb triple creu. Va enjoiada amb artístic collar d'argent, i amb una cadena de la qual penja l'obligat reliquiari. Va calçada amb mitja blanca i espadenya.

Segueix a la vitrina de l'eivissenca, altra amb una segoviana amb vestit de la primera meitat del segle XIX, acompanyada d'una nena, i portant a braç un nadó.

En algunes poblacions de la província de Segòvia hi ha el curiós costum que les dones casades, el 5 de febrer, diada de Santa Àgata, assumeixen el comandament de la població. Es fan eleccions: es nomena una alcaldessa i diverses agutziles; l'alcaldessa empunya una verga, s'abilla sumptuosament, i amb el seu sèquit d'agutziles recorren la població, imposant penyores als veïns que no compleixen amb els deures cívics. De l'import d'aquestes penyores, paguen una funció religiosa i un suculent berenar. Per a aquest solemne dia, és el vestit que s'exposa i que anem a descriure: faldilla o «manteu» de forma acampanada amb adornaments de «tiranans» (franges) formades amb galons de color verd, groc, rosa i vermell el qual voreja la faldilla, que és molt bombada, car davall, en porten altres anomenades «bajeras» en nombre considerable; de vegades són catorze. El gipó de vellut negre, cau en faldó queixalat damunt la faldilla i va adornat profusament amb broderies color or vell. La brusa o xambra, de llenç blanc, porta el davanter frunzit i brodat en llana o estam negre, damunt el frunzit; tècnica difícil, pròpia dels brodats populars castellans. El cap va cobert amb un vel blanc de teixit clar i mostra llistada, que cau damunt l'esquena i es recull sobre el pit amb tres flors fetes de cinta estreta de setí blau i rosa, brodada amb llentietes de metall daurat. La sanefa del vel està obrada per igual procediment i remata amb típica punteta d'Almagro feta al boixet.

Damunt del vel la singular montera en forma de mitra episcopal, el casc de seda porpra, el qual va adornat amb un galó d'argent, de banda a banda i als costats hi ha sis borletes de seda verda i vermella.

A vegades aquestes borletes estan substituïdes per dotze botons d'argent que porten per nom, «els dotze apòstols». Les puntes de la mitra s'ajunten amb borles o aromes de seda groga i vermella. El cabell recollit en robusta trena lligada al capdavall amb superba llaçada de cinta escocesa, trena que penja en el costat esquerre. Va enjoiada amb arracades de coral i argent i calça mitges blanques reixades, i sabates. La nena vesteix com la mare amb lleugeres variants: el davant, coll i punys de la xambra van brodats a nusets; la faldilla de baieta vermella està adornada amb galons d'or i cinta de vellut negre; el davanter de domàs de seda negra, guarnit amb «agremans» d'or; el gipó de vellut del mateix color, ornat amb igual parament. El vel, de tul de marlí mecànic, va brodat amb sedes policromes i llentietes metàl·liques de diferents entonacions. Pentinada com la mare, porta trena enfecada amb cinta rosa i negra; la montera és de casc morat i va lligada al clatell amb gran llaçada de cinta de color. Damunt la faldilla, a la part de darrera, moltes bagues de cinta. Calça mitges i sabates iguals a les de la mare.

El nadó amb vestit de la mateixa època que les dues figures anteriors, porta bolquers de baieta vermella amb sanefes estampades en ocre i negre; el fassetet de rica estola teixida amb fils de seda i or, porta a les maneguetes punys de vellut negre brodats amb fil i llentietes d'or, i van cordades amb dos botons de filigrana d'argent. La faixa és una cinta de tons rosats i d'ella penja la bosseta dels Sants Evangelis que es posa a les criatures en anar-les a batejar; ostenta aquesta bosseta una Custòdia brodada amb llentietes metàl·liques de diferents colors. La closqueta que li cobreix el cap, és d'estofa rica, color vermellós i va adornada amb flors de cinta i borla d'argent. Una ruixa al voltant de la closqueta emmarca la corona de l'infant. Té el bergancí d'argent en una mà.

En contraposició del vestit segovià, tan greu, majestuós i ric, hi ha a la vitrina que segueix, el d'una valenciana del segle XVIII tant o més ric que

Vestits típics de segovianes, de la primera meitat
del segle XIX
(Museu de les Arts Decoratives. Barcelona)

aquell, però alegre i de tons clars, com clar i alegre és el cel de València. La folgada faldilla és de brocat blanc amb dibuixos teixits amb fil d'or i roses vermelles de seda; el gipó de setí groc contrasta amb les puntes negres que adornen les mànigues curtes fins el colze. El davantal de seda blanca brodat amb llenyietes daurades, perles i fil d'or, amb les inicials de la noia, autora segurament, de

tals primors. El mocador, adornat amb *ridículs* brodats amb pelfó de colors vius; i partint d'aquesta prenda, a l'esquena, esplèndida llaçada que penja fins damunt la faldilla. Una cinta verda penja també del cordó del davantal. S'enjoia amb collaret compost de peces d'or esmaltades i arracades amb maragdes; a la mà porta finíssim mocador de nyipis filipí. Va pentinada amb ratlla al mig; un monyo o

Vestit típic de valenciana, del segle XVIII
(Museu de les Arts Decoratives. Barcelona)

«caragol», com deien elles, damunt de cada orella i darrera altre gran monyo pla trenat, adornat amb llarguíssimes agulles d'or i pedreries, i pinta de metall damunt l'esmentat monyo i pintetes i agulles de ganxo que sostenen el pentinat.

Altres vestits de valenciana de la mateixa època que el citat, hi ha en una vitrina de l'avant-sala, compost de faldilla de setí porpra; gipó i davantal de setí blanc; mocador de tul blanc orlat de punta d'or feta al boixet, el mateix que la de la faldilla i el davantal. Totes les prenes d'aquest vestit van brodades amb lletnietes daurades.

Figura així mateix en la collecció un vestit femení de tul mecànic blanc del segle XVIII fet a volants tot ell, brodat amb lletnietes d'or. El tocat consisteix en una mantellina de tul brodat en or, alçada per una pinta, completant l'indument les joies corresponents, un ventall brodat amb igual procediment que el vestit i un xal també blanc i or.

* * *

En l'avant-sala dins la vitrina central hi ha encara altre vestit regional, que pel seu tipisme hom trobava a mancar

en la col·lecció «Regordosa»: és el de la dona de Lagartera (Pcia. de Toledo), un dels més rics i originals d'Espanya, car totes les prenes que l'integren, van profusament adornades amb galons, «agremans», puntes d'or i brodats. La figura que anem a descriure porta faldilla i sobre-faldilla ambdues adornades amb cintes, galons daurats, «agremans», brodats amb lletietes i punta d'or. Ambdues són de seda negra i la de damunt amb tavelles planes i petites des de la cintura al maluc; el cos és de vellut negre, obert del davant, on forma solapa composta de galons policromats i punta d'or. La xambra és blanca, frunzida del davant i brodada en vermell damunt el frunzit, i en els punys que sobresurten de la mànega del gipó, tancada amb sis botons de filigrana. A la solapa esquerra un ram de roses subjectades per una llaçada plana en forma d'X, de cinta blanca florejada de vermell i verd. Davantal de seda, negre amb orla de roses vermelles, que va voltada d'«agremans» d'or i lletietes de colors. Darrera l'esquena tres cintes formant cada una dos angles rectes units, inscrites les unes a les altres; la primera és groga; la segona vermella; la tercera moradenc. Al mig dels darrers angles una cinta; altra cinta de tons vermellencs arriba fins més avall de la faldilla. Al cap, un gorro groc adornat en «agremans» i lletietes negres i vermelles, amb una coroneta buida darrera, per on surt el monyo del qual penja gran llaçada plana de dues bagues i dos caps. Al coll doble collaret de coral amb joell que sosté una creu d'or i pedreria; a més, un cordó negre units ambdós caps per una borla vermella i plata de la qual penja bonica medalla d'argent. Al capdavant del ram que porta posat damunt el cor, altra medalla-reliquiari pintada sobre vidre. En les mitges profusament brodades domina el vermell; les sabates són també riques en ornaments.

Aquest vestit l'ha cedit galantment al Museu, Santiago Marco. Fou reproduït en el número del mes de juny del 1935 d'aquest BUTLLETÍ.

ADELAIDA FERRÉ DE RUIZ-NARVÁEZ

ESTUDI DE CONJUNT DELS DIVERSOS FONS DE DIBUIXOS INSTAL·LATS AL MUSEU D'ART DE CATALUNYA

II

Continuem l'estudi de les col·leccions de dibuixos d'autors catalans moderns, que són representats amb obres característiques en el Museu d'Art de Catalunya.

Vam cloure el nostre article anterior, deixant entreveure les ben afalagadores possibilitats que podien esperar-se de l'obra de la Junta de Comerç, l'esperit neoclàssic de la qual, derivat de les ensenyances de l'Escola de Nobles Arts, obria nous horitzons a l'art de casa nostra i el posava d'acord amb el moviment artístic de la resta del món.

I tant fou així, que no sols veiem que desapareix del tot aquell aire un xic casolà de l'estil dominant al segle XVIII, sinó que, pel contacte que amb París havia tingut el seu primer director Pere Pascual Moles, s'arriba a la depuració que hem indicat i, pocs anys després, el matoroní Damià Campeny, alumne sortit d'aquesta Escola, alternà amb el famós escultor Cànova i amb les primeres figures del moviment artístic i literari de la ciutat eterna. Essent, en tornar a Espanya, no sols afalagat en l'ambient de la cort de Madrid, sinó admès com a membre de mèrit a l'Acadèmia de Sant Ferran.

Un altre aspecte de l'èxit assolit per aquella Escola, que no podem deixar de remarcar, és la fundació de filials seves en diversos indrets de Catalunya, les quals sota la direcció d'alumnes sortits d'ella, cas de Joan Carles Panyó a Olot, expandiren el gust del temps i els nous corrents de l'art, fins a l'extrem que el resultat d'aquest moviment es fa palès en les pintures de nombrosos interiors, el gust dels quals, acordant-se amb l'estil Lluís XVI aleshores en voga, i amb l'estil Imperi, uns anys més tard, féu possible la creació d'un art decoratiu de caient ben nostre, en el qual ja s'havia distingit, per la fuga de les seves composicions, el

Damià Campeny. — Dibuix

Josep Flaugier. — Dibuix

Joan Carles Panyó. — «Santa Sibina»

Francesc Pla «El Vigatà». — Dibuix

Blai Amatller. — Dibuix

pintor Francesc Pla (més conegut amb el nom d'«El Vigatà») la influència del qual sobre-visqué més d'una generació.

que s'havien anunciat magníficament, sinó que, degut a l'ocupació estrangera que tot seguit remarcarem, el nostre art

Salvador Mealla. — Dibuix

Caldrà remarcar, no obstant, que la trajectòria ascendent que, des del primer quart del segle XVIII, es feia remarcar en l'evolució de la cultura nostra, es va veu-

sofrí una forta influència forana, i els nostres artistes, portats per un provincialisme lamentable, no es creien prou capacitats per a exercir llurs funcions ar-

Sagimon Ribó. — Dibuix

re alentida i, en més d'una ocasió, sèriament compromesa en el transcurs de la primera meitat del segle XIX, fins a l'extrem que, contra el que feien preveure les manifestacions de finals del segle anterior, no sols van esvair-se molts valors

tístiques, sense abans assolir el títol que, per bé que honoríficament, els lligava amb l'Acadèmia de Madrid, que Carles III, el més intel·ligent i il·lustrat dels borbons, havia fundat feia poc més de mig segle.

Afegint a això la pobresa d'esperit i la relaxació del gust, cada dia més accentuada, en les classes acomodades d'aquells temps, es comprendrà que el nostre art sofrís en gran manera d'aquest estat de coses i que, en certs moments, fos tant

la majoria dels nostres artistes, l'art nostre restà a mercè d'una mena de dictadura que exercí el pintor Josep Flaugier, l'acció del qual no féu sinó accentuar la influència estrangera en el nostre gust i en les nostres coses.

Salvador Mayol. — Composició per a una pintura

l'enrariment seu, que hom arriba a dubtar de la seva mateixa existència.

Molts foren els fets que contribuïren a agreujar aquesta crisi. Referint-nos, però, solament als més importants, assenyalarem en primer lloc l'ocupació francesa que del 1808 al 1813 hagué de sofrir Barcelona, durant la qual, no sols foren suprimits molts dels ensenyaments que a l'edifici de la Llotja havia establert la Junta de Comerç, sinó que, escampats per les diverses contrades de Catalunya

Es comprendrà, doncs, que pugui dir-se que, de fet, no existia art nostre i que l'escultura corrent, a part de la de caràcter religiós, es reduís a mediocres models reproduïts en terra cuita i que quan es feia imprescindible alguna figura de marbre fos importada, directament d'Itàlia. D'aquí l'explicació que, dintre l'ambient aquest, la figura preminent d'un Damià Campeny es trobés completament desplaçada i que, a l'any 1825, es veiés obligat a signar un contracte amb la

Nicolau Travé. — Dibuix

Junta de Comerç pel qual es comprometia a reproduir en marbre alguna de les seves obres i a realitzar-ne d'altres, per la quantitat de 9.000 rals a l'any.

Ara bé; seguint la nostra enumeració dels diversos estralls a què donà lloc la vida agitada d'aquest segle, recordarem que, començant per les lluites contra l'absolutisme de Ferran VII i acabant per la repercussió que a la capital degueren tenir la primera guerra carlina, ho i passant per la crema de convents de l'any 1835, les nombroses revoltes político-socials i els *pronunciamientos*, es comprendrà el malestar regnant i que fos molt difícil preocupar-se de qüestions d'art i de cultura fins ben entrat el segle en què, gràcies a l'avenç de les indústries, l'enderroc de les muralles, la creació de nombrosos centres culturals i benèfics, així com els primers passos del moviment urbanista, va originar-se una veritable revifalla que ho i donant vida a les, de poc, represes activitats artístiques, culminà en l'Exposició de l'any 1888, que havia de

donar una fesomia nova a la ciutat comtal i posar en moviment, d'una manera definitiva, el seu daler de viure i els seus anhels de progrés.

Caldrà de tota manera que, abans d'entrar a estudiar aquesta nova fase de la vida barcelonina, diguem alguna cosa dels artistes que hem esmentat anteriorment com pertanyents a la primera meitat del segle XIX, referint-nos, però, concretament als dibuixos que d'ells posseeix el Museu d'Art de Catalunya.

Del notable artista Joan Carles Panyó no hi trobem sinó una obra, és una figura de la patrona d'Olot: santa Sibina; d'aquí que, salvant el parer de persones més autoritzades, ens permetem insinuar que potser fóra adient incloure en aquest fons algun dels interessants dibuixos del mateix artista que, en carpetes, es conserven a la Biblioteca de Catalunya.

Una altra de les figures prestigioses de la primera meitat del segle XIX, és Damià Campeny. D'ell n'hi ha sols dos marcs; un amb cinc dibuixos (un d'ells segurament l'estudi per a un relleu), dues figures i dos projectes de sòcol decoratiu. En l'altre, vuit dibuixos, força interessants, de tema religiós.

Joaquim Espalter. — Retrat al llapis

Alexandre Planella. — Dibuix acolorit

Francesc Fontanals. — «La Magdalena penedida». Dibuix

De Josep Flaugier, n'hi ha un nombre considerable. En dos números d'aquest mateix BUTLLETÍ (març i setembre del 1933), l'escriptor Alfons Maseras ja va parlar extensament d'aquest pintor, a propòsit d'unes pintures instal·lades al Museu de Pedralbes i identificant la seva ciutat natal. En tractar dels seus interessants dibuixos, no ens sabem pas estar de referir-nos-hi de bell nou, si més no, per

sobre la seva obra, direm que si és cert que les seves pintures no sempre acaben de satisfer-nos, pel fet de trobar-s'hi un xic amanerades algunes característiques de la pintura francesa, especialment del seu mestre David, ens cal reconèixer que la vida i el caràcter de la majoria dels seus dibuixos és molt remarcable, sobretot en aquells que representen escenes populars, amb tipus del seu temps. Pel

Pau Rigalt. — Un projecte de decoració d'interior

a fer remarcar la seva correcció i el seu dinamisme.

Referent a la personalitat de Flaugier, és coneguda, en general, la influència que aquest pintor exercí en l'art de Barcelona, en el temps que durà l'ocupació francesa; i això, no sols per les seves innegables dots de pintor, sinó també perquè en ésser nomenat director de l'Escola de Nobles Arts, intentà reunir en aquest edifici tot el que de bo, en pintura, existia a Barcelona, per la qual cosa arribà fins a exercir una acció dictatorial que augmentà considerablement l'ambient hostil que el voltava, com amic de l'exèrcit d'ocupació. Concretant, però,

que afecta a la correcció, que trobem accentuada en els dibuixos de tema mitològic, se'ns presenta amb un traçat tan net i precís, que, en certs moments, ens recorda al seu contemporani, l'escultor anglès: Joan Flaxman. També són de remarcar alguns dibuixos amb escenes de la Passió.

Un altre dels artistes que hem alludit i del qual hi ha en el Museu tres dibuixos, és Francesc Pla, nomenat «El Vigatà», nombre massa reduït donada la importància que tingué aquest pintor i el considerable nombre d'interiors que va deixar decorats. Tot amb tot, es comprèn fins a cert punt aquesta escassetat.

Francesc Rodríguez. — Dibuix per a una pintura

Pere Pau Montanya. — Dibuix

Vicenç Rodés. — Dibuix

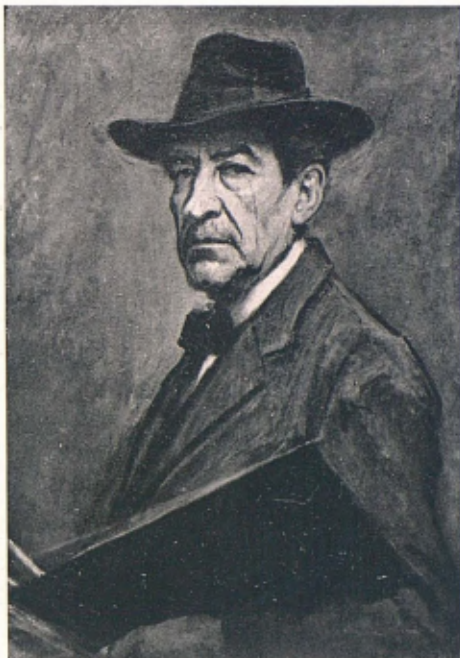
El fet que es desconeixgui la data de la mort d'aquest artista, ha fet creure que morí fora de Catalunya i que per això la majoria dels seus estudis i dibuixos s'han perdut.

Diversos són encara els artistes dels quals, per trobar-se representats en la secció de dibuixos del Museu, caldria parlar; però per a evitar el risc d'allargar extremadament aquest treball en farem un esment de conjunt. Així: Blai Amatller, Salvador Mealla, Segimon Ribó, Salvador Mayol, Nicolau Travé, Bonaventura Planella, Francesc Fontanals i Joaquim Espalter. Bonaventura Planella sabem que fou professor de perspectiva a Llotja i que deixà diversos treballs escenogràfics en teatres d'algunes poblacions de Catalunya. El segle XIX ens dona dos altres artistes del mateix cognom: Alexandre i Ramon dels quals també hi ha algun dibuix al Museu. De Francesc Fontanals ja vam dir-ne alguna cosa en ocupar-nos dels gravadors catalans, i en quant a Joaquim Espalter són d'esmentar alguns dibuixos-retrats de família, algun d'ells acolorits.

Finalment, ens resta dir uns mots sobre Pere Pau Montanya, Pau Rigalt, Francesc Rodríguez i Vicenç Rodés. El primer d'ells fou director a Llotja i posseïm d'ell diversos dibuixos força acadèmics. Pau Rigalt fou deixeble de Flaugier i es distingí en la decoració d'interiors amb influència dels estils francesos; es troben al Museu diversos projectes. De Francisco Rodríguez i Vicenç Rodés tenim nombrosos aigua-tintes sobre temes bíblics, potser un xic amanerats i dels quals cal distingir alguns del primer, pels seus ben donats contrastos de llum.

Era el nostre propòsit dedicar aquest segon article als dibuixos del segle XIX; però, el canvi realment important que, degut a la influència del Romanticisme, va sofrir el gust de mitjan segle, ens ha mogut a dedicar el tercer article d'aquesta sèrie a l'art d'aquest segon període, amb la qual cosa no sols podrem donar-li una major unitat, sinó arrodonir-lo molt millor i enfocar-lo amb un caràcter independent i propi.

R. VAYREDA

Autoretrat del pintor Segundo Matilla

SEGUNDO MATILLA I MARINA

Els que freqüentàrem durant alguns anys les aules de pintura i dibuix del natural del Cercle Artístic, de sis a nou del vespre, a la tardor i a l'hivern, vèiem entrar a l'acadèmia cada dia puntualment, sense parar-se enlloc més de la casa, a bon pas, amb el cap cobert d'abundants cabells grisos sota l'ample barret tou i negre, el cos una mica corbat pels anys, el pintor Matilla. Això durava encara l'hivern del 1935. Si el model encara no era posat, el rodejàvem els amics i companys, per preguntar-li coses i arrancar-li algun conte nou. Si venia a tom, o que algú comencés per dir un acudit, ja el teníem engrescat, i no es feia pregar gaire: el seu truc, era reprendre l'última frase del company faceciós, i dir: «Just, molt bé; si, això mateix, i... precisament hi ha un conte...» aquí feia una contracció de les espatlles, i una mica de ronquera o tos que denunciava la bronquitis que l'ha portat a la mort, i començava un seguit de contes curts de tots colors, dits pausa-

dament, sense pressa, però deixant un sabor xiroi de bon tremp que feien la delícia dels oients, expressada amb franques rialles. Aquesta escena es repetia a la mitja hora de descans del model, i així

Retrat de Segundo Matilla, per Ramon Casas
(Museu d'Art de Catalunya)

molts dies. Aquest tarannà l'havia fet popular, però no li restava el respecte de ningú; ans al contrari, eren buscats els seus consells com a mestre en el difícil art de dibuixar; amb ells havia fet prosperar a molts artistes.

En Matilla no era català, però fora de

casa seva, parlava la nostra llengua amb seguretat. Havia nascut a Madrid l'any 1862 i des de molt jove residia a Barcelona: això el féu incorporar al nostre Renaixement artístic tan de ple, que tothom el considerava com nascut a Catalunya. Era el mateix cas d'En Picasso, En Gargallo, En J. M. Padilla i algun altre. Catalunya se'ls havia fet seus.

Els seus començaments de treball foren aprendre de dibuixant litògraf que alternava amb els estudis a Llotja, on fou un deixeble predilecte d'En Caba: per això les seves obres de figura recorden aquell mestratge, especialment en els retrats. Llençat després a la pintura de paisatge, recerca en les costes del nostre Empordà les belleses incomparables de les seves platges, i treu de Cadaqués, Roses i Port de la Selva, les primeres impresions de bellesa a Catalunya. Envers l'any 1891 passa a París, a estudiar, una curta temporada, i un any més tard, 1892, visita Roma i alguns Museus d'Itàlia. Malgrat aquests viatges, el trobem premiat amb un diploma honorífic, en l'Exposició de Belles Arts de Madrid el 1931. Hi havia enviat dues teles pintades a Cadaqués abans dels viatges esmentats.

Submergit ja dintre de l'art que aleshores es descapdellava a Catalunya, fa amistat amb els capdavanters artistes, i entre ells, especialment amb En Baldomer Galofre, i després amb En Meifrèn: i són companys d'excursions i veuen les mateixes platges i iguals irisacions de llum en les aigües transparents i profundes del nostre mar; les ones que en topar, suaument, o amb valentia, les roques nacarades o amarades de sol, impressionaven per igual i amb els mateixos tons la retina d'aquells artistes; i això explica que el nostre Matilla, admirador de la brillant paleta d'En Galofre i de la fogositat cromàtica i fantasiosa d'En Meifrèn, quedés inconscientment entregat al lirisme cromàtic d'aquells artistes, i que la similitud dels temes pintats portés a les teles fins la semblança de llur tècnica.

En canvi en pintar la figura, no s'aparta d'aquella sòlida construcció que aprenué d'En Caba, i empra la seva paleta

austera i realista. El dibuix del natural fou el seu fort, i per aquest motiu sentia gran admiració pel dibuixant retratista, En Ramon Casas, qui li féu el retrat que publiquem i que ja respira aquell humorisme propi de la vida d'En Matilla.

Una altra de les seves predilectes amistats, fou el gran guitarrista Tàrrega. Aquesta amistat, el portà com a variant del seu humorisme austera a afeccionar-se a tocar aquell difícil instrument, que arribà a dominar amb gran habilitat; a canvi d'aquest ensenyament musical, el mestre Tàrrega aprenia de dibuix amb En Matilla. Aquella cèlebre guitarra que tocaven el mestre i el deixeble penja encara a les parets del taller que per espai de trenta anys ha tingut En Matilla en entrar al carrer d'Aribau, i que segueix tenint el seu nebot, l'excel·lent pintor i dibuixant Joaquim Terruella. Aquest artista que gairebé sempre visqué al costat del seu oncle, creu que el bon tremp i humor d'En Matilla, li provenia, a part de la seva procedència madrilenya, de l'època que amb En Tàrrega i altres amics organitzaven concerts de guitarra per a passar l'estona una colla d'amics de bon humor, entre els quals En Tàrrega despleguava el seu agut i pintoresc enginy.

Malgrat aquestes distraccions, En Matilla era un treballador infatigable. Durant alguns anys fou un home que es passava pintant teles deu i dotze hores diàries. Ultra pintar grans teles per a les Exposicions Internacionals de Barcelona, del 1894, 1896 i 1898, féu una altra exposició a Madrid, de paisatges i retrats, que tingué un gran èxit material i artístic, i on li fou adquirit un magnífic retrat del pintor Bianqui, per al Museu d'Art Modern. Dintre aquest període encara li resten obres per als marxants, que s'emporten a Amèrica bona part de la producció dels nostres artistes.

Passà alguns anys apartat de les Exposicions oficials, i sols en celebrava de particulars, amb la producció de les seves excursions a Camprodon, Cadaqués i Port de la Selva.

Precisament en aquestes admirables platges empordaneses vàrem coincidir pels anys 1915 i 1916. Era a ple estiu

i després d'haver-nos passat el dia a les roques pintant aquella mar i les platges lluminoses, a la vesprada, entorn d'una taula, a la vorera de la fonda, ens reuníem els amics d'En Matilla entre mig de pescadors; recordo que també hi havia altres pintors; com deia En Ru-siñol: l'Empordà n'és molt perjudicat; tothom demanava a En Matilla contes nous; aquest s'excusava dient que no en sabia cap de nou. Un pintor faceciós, va recordar la vella fama de contista d'En Matilla. En efecte, el 1907, en ocasió de l'Exposició d'Autoretrats, va publicar-se una auca de redolins al·lusiva als pintors retratats, i el redolí dedicat a En Matilla el representava amb una caixa al coll i un paper a la mà, venent romanços. El record d'aquest fet va produir rialles i això va animar a En Matilla, que digué: «Si, just, és cert, però potser no sabeu que el redolí tenia mala intenció malgrat que era inspirat per un artista admirador meu; si, és curiós... Era un litògraf que volia ésser pintor (l'alludit és ja mort), i anava al Círcol a dibuixar cada dia; em tenia atabalat cercant contínuament la meua opinió sobre els seus dibuixos, dels quals ell prèviament feia gran elogi, repetint que ell dibuixava molt; jo no sabia ja com dir-li que no m'agradaven; per fi, un vespre no em vaig aguantar més, i en repetir que ell dibuixava molt, li vaig replicar: «Si, és veritat, ja es veu que dibuixa moltes hores». Això no m'ho va perdonar. En aquella Exposició, ell formà part de la comissió encarregada d'editar la famosa auca de redolins. Per a venjar-se va inspirar aquella caricatura. El cas és que a mi i a tothom ens feu molta gràcia». I tot rient el record, va continuar l'enfilall dels seus contes fins a l'hora de sopar.

En 1918 i 1919, retorna a les Exposicions oficials amb paisatges i marines dels estudis fets a Cadaqués i altres costes empordaneses, però d'aquella data endavant, torna a recloure's al seu taller, i sols realitza Exposicions particulars als Salons de Barcelona, on ven gairebé sempre tota la seva producció a col·leccionistes particulars, fins que a l'Exposició Internacional del 1929, es presenta al

certamen amb un xamós quadre de flors pintat de mà mestre que fou adquirit pels nostres Museus.

Aquest era el pintor Matilla: fou un veritable cavaller, pulcre fins quan pintava o netejava la paleta, correcte i modest fins a l'exageració, puix no li agradava manifestar-se socialment, ni en cap centre oficial, cosa que podia obrir-li ocasions de pintar retrats, o altres encàrrecs. Això explica el perquè, malgrat les seves grans dots de retratista (sens dubte els millors d'ell), sols era el pintor de retrats de les seves amistats particulars, havent pogut ésser un dels capdavaners de la pintura de la nostra època, tan escassa en pintors retratistes.

Afectat des de molts anys d'una bronquitis aguda, els metges a més de prohibir-li fumar li aconsellaren no freqüentar més les platges i respirar els aires de muntanya. Per aquest motiu feia dos anys estiuejava a Sant Feliu de Pallarols, però en esclatar la revolució de juliol se n'anà a viure al costat d'uns parents de la vila de Tayà, on morí el 25 de gener passat quan tenia setanta-cinc anys d'edat.

La seva mort indubtablement ha estat veritablement sentida, per tots els que coneixien a l'home bo que era En Matilla i a l'artista de valor positiu.

ESTEVE BATLLE

Segundo Matilla. — «Gerro de flors»
(Museu d'Art de Catalunya)

Francesc Carreres Candi

FRANCESC CARRERES CANDI

En passar als Museus d'Art de Barcelona els objectes, propietat de l'Acadèmia de Bones Lletres, que hi havia al Museu de Santa Àgata, la Junta de Museus va acordar que des d'aleshores formaria part d'ella el president de l'Acadèmia. En conseqüència, l'aleshores president d'aquesta corporació Eduard Toda, prengué possessió del càrrec de vocal de l'esmentada Junta el dia 14 de juny del 1932.

Més tard ocupà aquella presidència l'erudit recercador i distingit historiador Francesc Carreras Candi, al qual correspongué de substituir en la Junta de Museus al seu antecessor senyor Toda. Aquesta substitució es formalitzà en la sessió del dia 8 de juliol del 1935.

Carreras Candi continuava formant part de la Junta, en mèrits d'aquella representació acadèmica, fins el 30 de juliol de l'any passat, data en què la Junta fou dissolta, pel Decret de la Conselleria de Cultura de la Generalitat, que creava l'actual Comissaria General de Museus.

El dia 21 del passat mes de gener morí a Barcelona víctima d'un atac d'apoplexia, a l'edat de setanta-cinc anys. Des de

molt jove va lliurar-se amb gran activitat i amb rellevant competència a les investigacions de caràcter històric i arqueològic a les quals dedicà el més florit del seu talent i el més preuat del seu caràcter de pacient i obstinat investigador. Conreà amb preferència els temes d'història barcelonina en els quals era una veritable autoritat, i més que la gran història de camp ampli i extens es lliurà a les investigacions històriques locals, de les quals n'escrigué diverses monografies de remarcable valor parcial i que constitueixen una notable aportació als nostres estudis històrics de conjunt.

Carreras Candi nasqué a Barcelona el 4 de juliol del 1862 i era nebot del distingit mestre de música barceloní, Candi Candi. La seva primera actuació fou en política; actuava en el partit conservador i el 1890 fundà la *Juventut Conservadora* de la qual va ésser-ne el president durant més de set anys. El 1901 va ésser elegit regidor de l'Ajuntament de la nostra ciutat des d'on féu tasca cultural i històrica laborant intensament perquè fos continuada la interessant publicació del Dietari de l'Antic Consell Barceloní popularment conegut per «Manual dels Novells Ardits», que ja s'havia iniciat l'any 1892 i que des de feia temps s'havia interromput. Més tard milità en els rengles de la *Lliga Regionalista* i fou elegit novament regidor l'any 1911. En aquest segon pas pel Consell municipal s'interessà i féu que es publicués la notable obra crònica d'història barcelonina «Rúbriques de Bruniquer». Una discrepància quant a l'actuació de la Secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans el situà en una actitud d'oposició amb el seu partit i l'induí a abandonar la política.

El nostre biografiat havia sentit certa predilecció pels temes americanistes. Havia sostingut continuada i constant relació amb el govern de la República Dominicana de la qual en fou durant molt temps plenipotenciari a Europa i cònsol efectiu a Barcelona i de la qual fins ara ha estat cònsol honorari. En ocasió de les festes commemoratives de la descoberta d'Amèrica, el govern de la indicada república tractà de construir un

monumental mausoleu per a les despulles de l'insigne navegant Cristòfor Colom conservades a Santo Domingo, i la influència de Carreres Candi aconseguí que el mausoleu fos construït a Barcelona. En fundar-se a la nostra ciutat l'any 1908 el *Comité para la paz de la América Latina*, Carreres Candi hi prengué també una part molt activa.

La filatèlia era una de les afeccions que més atreïen l'entusiasme del nostre biografiat i en el seu conreu i coneixement adquirí rellevant competència com ho proven les diverses obres que ha deixat escrites sobre aquesta branca, detallades en l'adjunta bibliografia, les quals són les més importants escrites en el seu gènere sobre filatèlia ibero-americana. També són garantia de la seva competència en temes postals les delicades missions que en aquest sentit li havien estat confiades, tals com la delegació en el Congrés de la Unió Postal Universal de Berna de l'any 1900, a l'Hispano Americano celebrat a Madrid i al de la Unió Postal Universal celebrat a Roma el 1906 on assistí en qualitat de plenipotenciari. En 1901 fundà la Societat Filatèlica Catalana i el 1908 presidí el primer congrés filatèlic espanyol celebrat a Saragossa.

Carreres Candi s'havia lliurat també a les recerques filològiques, especialment als estudis etimològics; prengué part activa en el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana celebrat a Barcelona el 1906 i era membre numerari, i durant molts anys president, de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i de la *Real Academia de Buenas Letras* de Sevilla. En publicar l'Institut d'Estudis Catalans el gener del 1913 les normes ortogràfiques encaminades a acabar la desorientació existent en escriure la nostra llengua, l'Acadèmia de Bones Lletres inicià un moviment de protesta i una forta campanya en contra, en la qual el nostre biografiat tingué una important intervenció, puix que dels membres de l'Acadèmia era el que més s'havia lliurat a temes lingüístics. En franca pugna amb l'Institut l'Acadèmia fundà l'Acadèmia de la Llengua Catalana i oposà a les *normes ortogràfiques* unes *regles d'ortografia*.

La discrepància dels acadèmics produí un gran revol entre la intel·lectualitat catalana que en gran majoria acatà les normes de l'Institut; això motivà que la vàlua i autoritat lingüística dels membres de l'Acadèmia i molt especialment la del nostre biografia fos posada en interdit i molt discutida. Féu recerques de llengua ibèrica i de toponímia i donà a l'Ateneu Barceloní un cicle de conferències sobre orígens del nostre llenguatge de les quals en publicà un extracte en el Butlletí de la indicada entitat sota el títol «Etimologies Ibèriques». En traspassar era encara president de l'Acadèmia.

També s'havia dedicat als temes geogràfics; va dirigir la publicació de les grans geografies de Catalunya, de València, del País Basc i de Galícia publicades per l'Editorial Martín, obres totes elles molt ben vistes i orientades i que requereixen un intens treball d'organització i desenrotllament. En la «Geografia de Catalunya» hi ha un extensíssim volum d'història de Barcelona original del nostre biografiat, dens i copiosíssim en dades i documents que constitueix el més important aplec de dades històriques de la nostra ciutat publicat fins avui el qual, malgrat els anys que fa que va sortir de l'estampa, no ha perdut pas actualitat i és de consulta obligada pels qui ens interessem pel passat de la nostra ciutat.

També per encàrrec de l'Editorial Martín dirigí i organitzà la publicació de l'obra *Folklore y Costumbres de España*, en la qual si bé l'orientació potser no és prou reeixida resta dispensada pel gran esforç que la seva consecució representa.

Com hem dit, el tema predilecte de Carreres Candi era la investigació històrica. Havia pres part activa en els diversos congressos d'història de la Corona d'Aragó i en fundar-se a Barcelona la Societat d'Estudis Universitaris Catalans, ell fou qui primer explicà a l'Ateneu Barceloní uns cursets d'ampliació d'estudis històrics continuats més tard per Valls i Taberner. No s'especialitzà en l'estudi de cap època ni moment històric determinat i això féu que a causa del seu bast camp de recerca alguna vegada potser no aprofundís ni matisés tant com ho hauria

pogut fer. Treballà amb una activitat intensíssima portat sempre per molt bona voluntat i per l'afany noble de servir la cultura catalana i això el dispensa llargament de les petites falles que una crítica molt pulcre i acurada pugui trobar en la seva copiosa obra. Treballà fins els darrers moments de la seva vida, car dos o tres dies abans del seu traspàs encara vàrem saludar-lo a l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona. La seva competència en les investigacions històriques li havia valgut el títol de membre corresponent de la Reial Acadèmia de la Història de Madrid.

El senyor Carreres havia sentit especial preferència pels temes montserratins a l'estudi dels quals havia dedicat bona part de les seves energies, que havien donat per resultat la publicació de diverses obres montserratines.

També havia concursat en els Jocs Florals de Barcelona, en els quals havia obtingut tres premis adjudicats a altres tantes monografies històriques.

Havia dirigit la «Revista Mercedària» i «L'Estiuada», periòdic publicat per la colònia estiuenca de Sant Hilari Sacalm, al qual havia donat relleu amb els seus treballs. És incalculable el gran nombre de treballs publicats en multitud de periòdics de Catalunya, de la Península, d'Europa i d'Amèrica.

La mort el sorprengué corregint les proves d'una interessant obra sobre la navegació fluvial per l'Ebre, fruit de les seves darreres recerques sobre cultura ibèrica, per les quals eren aclarits molts punts del nostre passat històric. També recollia dades amb Sigfrid Bosc per a publicar una història de la bruxeria a Catalunya. Fa molt temps que va anunciar la publicació d'un llibre sobre patents de sanitat que no ha vist la llum i que possiblement té manuscrit.

Per a donar una idea aproximada de la gran obra del distingit patrici i eximi barceloní donem a continuació unes notes bibliogràfiques.

Los castells de Montserrat. Ensaig crítich historich. Barcelona. La Renaixensa. 1890. 91 pàgs. — *Argentona històrica.* Barcelona. La Renaixensa. 1891. 184 pàgs.

— *Lo Castell de Bellpuig y la Casa d'Altarriba a Vilatorra.* Barcelona. F. Giró. 1892. 119 pàgs. — *Lo Castell de Besora. Recull de notes y documents a ell referents.* Barcelona. La Il·lustración, de F. Giró. 1892. 51 pàgs. — *Pere Joan Ferrer militar y senyor del Maresme.* Barcelona. La Renaixensa. 1892. Pàgs. 184. — *Efemeridas historicas de Catalunya.* Barcelona. Tipografia La Il·lustración. 1893. Pàgines 141. — *Cabrera de Maresme.* Barcelona. L'Avenç. 1893. Pàgs. 119. — *Caldetas o l'antigua Quadra d'Estrac.* Notas històriques. Barcelona. L'Avenç. 1893. Pàgines 120. — *Crònica de la traslació de les despulles de Ramon Berenguer III lo Gran Comte soberà de Barcelona en 1893.* Pàgs. 99 amb il·lustracions. — *Lo Castell de la Roca del Vallès.* Estudi històric documentat. Barcelona. Imprenta i Llibreria L'Avenç 1895. Pàgs. 158. — *Lo capdill vigatà Bernat Guillem d'Altarriba.* Volum dels Jocs Florals de Barcelona de l'any 1895. — *Lo cervantisme a Barcelona.* Barcelona. Estampa La Catalana. 1895. Pàgs. 65. — *Sumari de batalla a ultrança fet per Mossen Pere Joan Ferrer cavaller ab la biografia del autor y breu estudi de la obra.* Mataró. Abadal. 1898. Pàgs. 81. — *La Cavalleria a Catalunya. Lo orde que ha de tenir pera dar deseiximents hun caueller a altre caueller.* Manuscrit del segle XVI existent en la Biblioteca del Real Monestir de Sant Llorenç del Escorial. Barcelona. La Catalana. 1899. Pàgs. 22. — *Notas historicas de Sarrià.* Barcelona. F. Altés. 1897. *Discurso leído ante la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. Hegemonia de Barcelona en Cataluña durante el siglo XV.* Barcelona. Tipografia J. Jespús. 1898. Pàgs. 58. — *L'inventari del castell d'Aiguafreda.* Cagliari. 1899. Pàgs. 5. — *Los almones o baciners de Montserrat.* Barcelona. La Catalana, d'En J. Puigventós. 1900. Pàgs. 8. — *Lo Castell - Bisbal del Llobregat.* Apuntacions històriques de l'edat mitjana. Barcelona. La Catalana, de J. Puigventós. 1900. Pàgs. 64. — *Discursos leídos en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, el día 16 de marzo de 1901.* — *Las targetas postales en España.* Barcelona.

Imprenta de Francisco Altés. 1903. Pàgines 94. — *Lo drama de Sanct Miquel (anys 1035 a 1062)*. Narració montserratina. Barcelona. La Catalana. 1903. Pàgines 15. — *Lo Montjuich de Barcelona*. Memòria. Barcelona. Casa de Caritat. 1903. — *Orígens de la riera d'Argentona* (estudi excursionístic - històric). Barcelona. L'Avenç. 1904. Pàgs. 31. — *Encunyacions monetàries al Urgellet y Cerdanya*. Edat moderna. Revista de la Asociación Artística Arqueológica Barcelonesa. Barcelona. 1903-1905. — *Catálogo general ilustrado de los sellos fiscales de España*. Barcelona. Francisco J. Altés y Alabart. 1903-1909. Pàgs. 365. — *Discursos leídos en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona el día 6 de marzo de 1904*. — *Emisiones fiscales de los Colegios de Abogados procuradores y notarios de Barcelona*. Barcelona. Imprenta Francisco Altés. 1905. Pàgs. 120. — *Contribució a la Història Antiga de Catalunya*. Egara Terrassa. Discursos llegits a la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona en la recepció pública de don Joseph Soler y Palet, el dia 6 de juny de 1906. — *Espases maravolloses en lo regnat de Jaume lo Conqueridor*, extret de la *Renue Hispanique*. Nova York. Protat. 1906. Pàgs. 20. — *La proto-història de la llengua catalana*. Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona. 1906. — *Miscelànea històrica catalana*. Barcelona. Casa de Caritat. 1906. — *Dietari de la guerra a Cervera, des de el 1462 al 1665*. Barcelona. Bartomeu Baixaries, editor. 1907. Pàgs. 222. Il·lustrat. — *Assaig de nomenclatura de les comarques catalanes*. Estudis Universitaris Catalans. Vol. I. 1907. — *Excursió per la Catalunya aragonesa y provincia d'Osca*. Clixés de Juli Soler y Santaló. Barcelona. L'Avenç. 1909. Pàgs. 154. — *Evolució històrica dels juheus y juheissants barcelonins*. Estudis Universitaris Catalans. Volums III i IV. 1909-10. — *Notes sobre los orígens de la enftensis en lo territori de Barcelona*. Barcelona. Fills de J. Jespús. 1907. Pàgines 91. — *Visites de nostres reys a Montserrat*. (1268-1907) Barcelona. Imprenta de J. X. Altés. 1911. Pàgs. 160. — *La ciutat de Barcelona*. Volum V^e de l'obra

Geografia General de Catalunya. Barcelona. Editorial A. Martin. — *Narraciones montserratinas*. Barcelona. Francisco J. Altés. 1911. Pàgs. 417. — *Notes historiqués de Sant Hilari Çacalm*. Barcelona. Imprenta Fills de Domingo Casanovas. 1911. Pàgs. 178. — *Nuestra exportación a Oriente*. Barcelona. Imp. J. Altés. 1911. — *La Via Layetana substituïnt els carrers de la Barcelona mitgeval*. Barcelona. Imp. Atlas geogràfic. d'Albert Martin. 1913. Pàgs. 270. — *La Creu Cuberta de Barcelona*. L'Avenç. 1916. Pàgs. 27. — *Ibers y Grechs. La llengua catalana successora de l'antigua ibèrica*. Barcelona. A. Ràfols. 1917. Sèrie de la Història de Catalunya. — *Idea de la filatelia española*. Barcelona. *El filatèlico español*. 1918. — *Lo pintor Francisco Sans y Cabot. (1828-1881)*. Barcelona. Imp. Casa de Caritat. 1922. Pàgs. 38. — *Idea de l'avenç urbà de Catalunya al segle XIV*. València. Fill de F. Vives Mora. 1924. Pàgs. 68. — *Sellos de colegios de escribanos de España. 1787-1862*, en col·laboració amb Pere Monge Pineda. Barcelona. Imp. José Monge. 1925. Pàgs. 134, il·lustrat. — *Les dreçanes barcelonines. Sos inventaris y restauració*. Barcelona. 1828. Pàgs. 100. — *Com s'ha arribat al Liceu*. Prefaci del llibre d'En Marc Jesús Bertran *El gran teatre del Liceu de Barcelona. 1837-1930*. Barcelona. Institut gràfic Oliva de Vilanova. 1931. — *Festes de la canonització de Santa Maria de Cervelló o del Socós en 1693*. Barcelona. La Catalana. Pàgs. 64. — *Turbacions a Tarragona y altres llocs*. Tarragona. *Boletín arqueológico*. — *La Creuada a Terra Santa (968-1270)*. Congrés d'Història de la Corona d'Aragó. Volum primer. — *Exposició endreçada al Ajuntament de Argentona, sobre algunes millores pel terme*. Mataró. Imp. Felicià Horta. Pàgs. 8. — *L'inquisició barcelonina substituïda per la inquisició castellana*. Institut d'Estudis Catalans. Anuari III. — *Cataluña ilustrada*. Barcelona. Editorial A. Martin. Quatre volums. — *Estudis d'investigació històrica y literària*. Lectura Popular. Barcelona. Il·lustració Catalana. Pàgs. 30.

JOAN AMADES

Ramon Laporta Astort

RAMON LAPORTA ASTORT

El dia 21 de novembre de l'any passat, va morir a la nostra ciutat el prestigiós pintor Ramon Laporta Astort.

Laporta havia nascut a Barcelona el 31 d'agost del 1888 i tenia, per tant, en morir, l'edat de 48 anys. Havia produït un nombre considerable d'obres i havia arribat a fer-se un lloc i un nom respectats en el moviment pictòric de Catalunya.

Va començar l'endegament de les seves aficions i les seves facultats d'artista en les classes de la nostra Escola de Belles Arts, sota la direcció del mestre Vicenç Borràs Abella, que tenia pel seu deixeble una justificada predilecció.

Les lliçons rebudes fructificaren esplèndidament pel talent de l'alumne i per la gran passió que aquest va sentir sempre pel seu art. El resultat d'aquesta conjunció d'elements es va manifestar aviat en un seguit de petites obres, que si no es podien considerar com a creacions definitives ni testimonis de l'existència d'una personalitat totalment for-

mada, constituïen, no obstant, evidents indicis de la futura eclosió de tot un artista. Així ho declaraven gairebé tots els crítics i artistes que tingueren ocasió de veure aquelles primeres obres.

Més tard se li va presentar ocasió de continuar els seus estudis a l'estranger. El seu germà Antoni, el distingit pianista, havia estat pensionat per l'Ajuntament de Barcelona per a estudiar música a Brusselles i el nostre pintor es traslladà amb ell a la capital belga. Allí rebé el mestratge de l'Acadèmia de Belles Arts, sota la direcció d'Hermann Richir i altra vegada els ensenyaments rebuts es conjugaren fecundament amb la seva intel·ligència i la seva entusiasta voluntat. El pas fet en l'avençament de la seva carrera, fou aleshores tan considerable que al cap de pocs mesos obtenia el número 1 en un concurs entre els alumnes, així com els més càlids elogis de la Direcció.

L'artista va començar aleshores una sèrie constant d'exposicions que tenien lloc gairebé cada any, en la seva majoria a la sala de La Pinacoteca. Era notable la gran diferència que es notava en cada una d'elles. Els progressos es feien evidents i es veia com la formació definitiva s'avançava gradualment, metòdicament, però sense retrocés ni vacil·lació. Entre aquestes exposicions va haver-hi l'oficial de Madrid del 1931 i en ella ja va ésser honorat amb una estimable distinció i amb l'adquisició per al Museu d'Art Modern de l'obra premiada.

Aquesta producció de Laporta Astort i els esforços que constantment anava realitzant per a millorar-la, neixien en mig del dolor d'una malaltia que no va deixar gairebé mai. La mort l'amenaçava i no va trigar gaire a presentar-se. Va venir pocs mesos després de la darrera exposició, precisament la que havia assenyalat la consecució del fi que les exposicions anteriors havien anat anunciant, o sia el ple desenvolupament de les apreciables condicions de l'artista.

Aquestes condicions es distingien principalment en l'harmonia dels colors. Per això, a part dels retrats, es dedicava preferentment a la pintura de bodegons. Aquests temes li oferien, per llur natu-

ralesa, ocasió propícia a la varietat i a la combinació de tons; en aquest afany va arribar a fer obres completament reeixides.

Als retrats va dedicar altra part de les seves preferències. Segurament tenia el propòsit d'arribar a especialitzar-s'hi. Si la seva vida no hagués estat truncada tan d'hora, hauríem tingut amb Laporta el pintor retratista que no tenim des de la mort de les altes personalitats artístiques que es dedicaven a aquest gènere. En efecte, els retrats exhibits en la darrera exposició reunien ja les qualitats de semblança i de pintura que fan d'un quadre d'aquesta classe una obra perfecta.

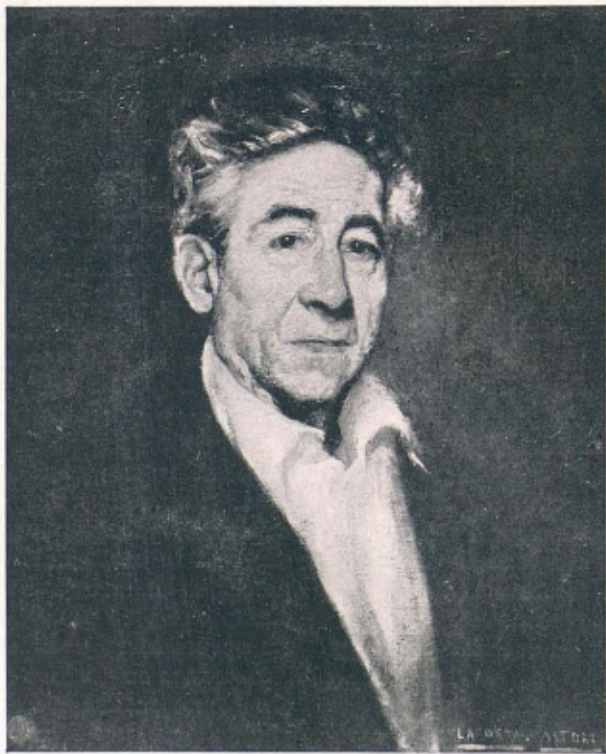
A propòsit d'aquest aspecte de l'obra del nostre pintor, Lluís Nicolau d'Olwer va escriure les paraules següents en ocasió d'una de les exposicions.

«Jo m'imagino Laporta Astort emprenent cada retrat com si fos el seu primer; encarant-se amb el model per a resoldre, segons una solució del moment,

els problemes tècnics que ell li posa, sense voler recordar les solucions ja trobades en casos anàlegs. Desig d'objectivitat que duu el nostre pintor fins a l'extrem; per no caure en l'amanerament sacrificaria de bon grat l'estil. Davant els retrats d'aquesta exposició, abans d'adonar-vos que són teles d'En Laporta, hi reconeixeu la imatge d'X o de Z. Vet ací el triomf que el pintor ambicionava.

Alta ambició, perquè un retrat vivent, un retrat «que parla» com diu el poble, o potser millor, «que pensa», és un ardu problema que no es resol pas amb les soles qualitats pictòriques; cal així mateix una aguda penetració psicològica per a copsar, amb el gest i la mirada, l'expressió anímica més personal.

Si una característica, una nota d'estil calgués retrobar en tots els retrats de Laporta Astort, potser ho fóra la seva traça d'inscriure una rica i delicada harmonia de matisos dins la sola tonalitat de cada obra.»

R. Laporta Astort. — «El meu pare»

BIBLIOTECA D'ART DE LA COMISSARIA DE MUSEUS

Obres ingressades durant el segon semestre de l'any 1936

DONATIUS

DE MUSEUS I ENTITATS ARTÍSTIQUES

MUSEO NACIONAL DE BELLAS ARTES (Buenos Aires): «Dirección Nacional de Bellas Artes. Organización y funcionamiento. Síntesis de su labor cultural, docente y administrativa», 1 opus. — «XXVI Salón Anual de Bellas Artes Plásticas. 21 septiembre al 21 octubre 1936», 1 vol. — «Inauguración de la nueva sede del Museo Nacional de Bellas Artes y de la reordenación de sus colecciones. 23 mayo 1933», 1 opus. — *Eduardo Bullrich*, «Exposición del libro desde el siglo VI a nuestros días en las salas del Museo Nacional de Bellas Artes. Octubre de 1933», 1 opus. — *Julio Perceval* i *Luis V. Ochoa*, «Historial de la música para órgano en cuatro jornadas», 1 opus. — *Nicolás Besio Moreno*, «Discurso pronunciado al hacerse cargo de la Dirección Nacional de Bellas Artes, por...», 1 opus.

SOCIEDAD ARGENTINA DE ARTISTAS PLÁSTICOS (Buenos Aires): «Forma», revista mensual fundada l'agost del 1936, amb la qual hem establert l'intercanvi.

Fogg Art Museum (Cambridge, Mass.): *Philip Ainsworth Means*, «Ancient peruvian art on loan at the Fogg Art Museum», 1 opus. — «Fogg Art Museum 1927. [Guia sumària]», 1 opus. — *Daniel V. Thompson*, «The study of medieval craftsmanship», 1 opus.

MUSEO DE BELLAS ARTES (Cádiz): «Boletín 1935», 1 vol.

MUSEU EPISCOPAL DE VIC: *Eduard Junyent*, «El Museu Episcopal de Vic», 1 opus.

AMICS DELS MUSEUS (Lleida): *Joan M.ª Morante*, «Actuació social dels Amics dels Museus de Lleida», 1 opus.

D'ALTRES ENTITATS CULTURALS

UNIVERSITY OF LONDON: «Courtauld Institute of Art. Annual Bibliography of the History of British Art», 1 vol.

ACADEMIA DE LA HISTORIA (Madrid): «Boletín», tom CVIII, quadern I, 1 vol.

GENERALITAT DE CATALUNYA. CONSELL DE L'ESCOLA NOVA UNIFICADA (Barcelona): «Projecte d'ensenyament de l'Escola Nova Unificada», 1 opus.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (Barcelona): *Joan Bergós*, «L'escultura a la Seu vella de Lleida», 1 vol. — *J. Puig i Cadafalch*, «La basílica de Tarragona», 1 opus. — «Els banys de Girona», 1 opus. — *Manuel Trens*, «Ferrer Bassa i les pintures de Pedralbes», 1 vol.

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA BADALONA: *Salvador Pibernat*, «Notes històriques del Vallès. Parròquia de Cabanyes», 1 opus.

OFFICE NATIONALE DU TOURISME (Zurich): «Suisse», publicació de l'entitat amb ocasió del Congrés Internacional d'Història de l'Art celebrat a Suïssa l'any 1936, 1 opus.

VU (París): *Jacqueline d'Orval*, «Une renaissance moderne. La Catalogne pays latin», estudi contingut en el núm. 434 d'aquesta revista, 1 fasc.

D'EXPOSICIONS D'ART

COMISSIÓ LIQUIDADORA DE L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL 1929 (Barcelona): «Exposició Internacional del Moble i Decoració d'Interiors. 1923. Llibre d'actes» (original a màquina rel·ligat), 1 vol. — «Memòries» (original a màquina rel·ligat), 3 vols.

JUNTA MUNICIPAL D'EXPOSICIONS D'ART (Barcelona): «Art», segona època, número 1, 1 fasc.

D'AUTORS

J. GIBERT: «Projecte de cooperació durant un període de cinc anys, a partir del 1930, entre l'Institut Arqueològic Alemany i el naixent Institut Català d'Arqueologia, en els treballs d'exploració arqueològica que al·levant d'Europa

porten a terme les dues entitats. Berlín-Barcelona, 1930», 9 fulls velografiats.

JOSÉ M.ª JUNOY: «Arte y artistas», 1 vol.

DE PARTICULARS

JOAQUIM BORRALLERAS: «Panorama Nacional. Bellezas de España y sus colonias», 2 vols. — «Portfolio de fotografías de las ciudades, paisajes y cuadros célebres...», 1 vol. — «La vuelta al mundo», 1 vol. — *Alejandra Everst*, «El Greco», 1 opus. — *Salvador Dalí*, «La conquête de l'irrationnel», 1 opus. — «Prima Esposizione Pittura Futurista. Roma, Galleria G. Giosi, 1913», 1 opus. — Col·leccions, lleugerament incompletes de les revistes barcelonines «La Revista», «Vell i Nou», «Luz», i «D'Ací i d'Allà» i números solts de les de curta durada, en llur temps d'avantguarda, també eixides a llum ací, «Quatre Gats» i «L'Instant», i de la intitulada «Arte joven» que es publicava a Madrid. — Un arplec de catàlegs d'exposicions particulars celebrades pels nostres artistes en diferents dates en les galeries barcelonines. — «Joan Rebull», número monogràfic de Les Arts Catalanes, 1 opus. — *Enric Jardí*, «Renaissance catalane. Architecture», 1 fasc. — *José M.ª Junoy i Alexandre Plana*, «Mladé Umění Spanělské», estudi d'art espanyol contemporani, 1 fasc. — «Volné Směry» (Les tendances llibres), publicació mensual de l'associació d'artistes «Manes», a Praga. Any XVII, núm. 9, 1 fasc. — «L'Esquella de la Torratxa», núm. 2000, 1 opus. — *F. Notán de Sá*, «Visita al Pueblo Español», 1 opus. — «Ràdio Associació de Catalunya. [Historial]. Maig, 1935», 1 opus. — *Henry Lapauze*, «Il faut sauver Versailles», 1 fasc. — «Viajes por Italia», revista turística romana, any III, número 6, 1 fasc.

JOAQUIM FOLCH I TORRES: *J. Torres-Garcia*, «Génesis de la obra artística», manuscrit original en 17 quartilles. — «Statuti dei Congressi Internazionali di Storia dell'Arte». Roma, 1912, 1 opus. — «Decimo Congresso Internazionale di Storia dell'Arte. Roma, MCMXII. Diario del Congresso», 1 opus.

J. GIBERT: *G. Contenau*, «Manuel d'Archéologie orientale depuis les origines jusqu'à l'époque d'Alexandre», 1 vol. — *Carles Soldevila*, «Conferentia Club. Memòria, 25 octubre 1930», 1 opus. — *Antonio Papell*, «Historia de Cadaqués», 1 fasc.

JOSEP-F. RÀFOLS: *César Martinell*, «A través d'una centúria de l'escultura catalana», 1 opus. — *Jaume Mestres i Fossas*, «El fracàs de l'arquitecte», 1 opus. — *Joan Llopis y Bofill*, «Descripció del santuari i consideracions crítiques sobre la imatge de la Verge del Vinyet», 1 opus. — *Josep Danés i Torras*, «Els costums d'En Sanctacília i altres antics costums catalans», 1 opus. — «Revista Ilustrada Jorba», 15 fascs. — «J. F. Ràfols», número monogràfic de Les Arts Catalanes, 1 fasc. — Una aplega de números solts de la premsa local, on figuren les seccions «Vida cultural» i «Les arts».

P. B. TARRACÓ: «Empori», revista catalana mensual. Col·lecció completa. Barcelona, 1907-1908, 3 vols.

JOAN TERRADES: Mostra del Tesoro di Firenze Sacra. Convento di San Marco. Catalogo», 1 vol. — «Esposizione Generale Italiana. Torino, 1884. Catalogo Ufficiale della sezione «Storia dell'Arte». Guida illustrata al castello feudale del secolo XV», 1 vol. — «Exposición Universal de Barcelona 1888. Plano general oficial», 1 fasc. — «Segundo Salón Nacional de Arquitectura. Barcelona, 1916. Catálogo», 1 vol.

MIQUEL UTRILLO, jun.: Recull de retalls de la premsa de Barcelona i Madrid, referents al pintor Miquel Carbonell i Selva, format pels seus familiars, arran del seu traspàs (1896), 2 fasc.

J. VIDAL I VENTOSA: *Santiago Rusiñol*, «Impresiones de Arte», 1 vol.

DEPARTAMENTS ANEXOS

(*Dibuixos, Gravats, Fotografies...*)

DONATIUS REBUTS D'ENTITATS I PARTICULARS

F. B.: 7 goigs diferents a honor de Sant Valentí que es canten en sengles esglésies de Catalunya i un altre dedicat a

Sant Venato, màrtir, les relíquies del qual es veneren en l'església parroquial de Sant Sadurní d'Anoia.

JOAQUIM BORRALLERAS: Auca de la Festa Major, amb imatgeria d'Enric C. Ricart i la del bon bibliòfil. — «L'alegre vell faune», estampa acolorida gravada al boix per Canyellas, amb llegenda en vers per J. M. Segarra. — Anunci del «Ball d'envelat de l'any 60», organitzat pel Círcol Artístic, que tingué lloc l'11 d'octubre del 1923. — Un lot de retrats fotogràfics, de valor familiar, del període immediatament post-isabelí.

DEGRÀCIES CIVIT: 6 fotografies de la portalada i pintures murals de l'església romànica de Montmagastre.

COMISSIÓ LIQUIDADORA DE L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL 1929 DE BARCELONA: Un recull de 134 fotografies i altre material gràfic, provinent de revistes il·lustrades, que fou utilitzat per al millor arranjamant dels diorames i quadres històrics que figuraven en el certamen.

GABBY GIBERT: Auca intitolada «Historia del basurero Pedro Talls».

J. GIBERT: 3 mapes, un d'ells de valor exclusivament geogràfic, i els altres dos d'abast militar i comercial respectivament.

MACARI GOLFERICHS: Un plànol de l'Alhambra dissenyat pel donant i la fotografia d'un altre plànol de la mateixa existent a la Biblioteca Nacional. — 3 fotografies reproduint respectivament un antependi esculpit, del segle XII, del Museu de Vic, procedent de Ripoll; el timpà de la porta del Naixement de la catedral de Sevilla i una estàtua equestre, trobada a Còrdova, pertanyent a la col·lecció Romero de Torres.

JOSEP-F. RÀFOLS: Un lot de gravat popular, integrat per 13 auques, 2 fulls de paper de rengle i 1 d'imatgeria d'Epinal. — Un altre, de 21 fotografies de l'obra pictòrica d'Albarranch.

P. B. TARRACÓ: 24 dibuixos a la ploma de Grausala, inspirats en anècdotes de la vida ciutadana.

JOAN TERRADES: Un recull de 88 retalls de revistes vuitcentistes, il·lustrades al boix d'interpretació, en relació a la vida artística.

DE DIVERSOS DONANTS: 2 autògrafs acreditant l'autenticitat d'exemplars ingressats en els Museus. — Un diminut llibre de caràcter religiós, de 54 per 44 mm., amb tapes brodades en seda, guardes decorades i frontispici. El text llatí-espanyol ocupa 34 minúscules pàgines.

A més, ha ingressat la copiosa col·lecció de dibuixos originals d'Ernest Soler de les Cases. A ells cal afegir-hi una estimable sèrie de gravats i llibres d'art que havien pertenescut a dit artista.

L'EXPOSICIÓ D'ART CATALÀ A PARÍS

La iniciativa de què donàvem compte en el nostre número passat, relativa a la celebració a París d'una Exposició d'Art Català, s'ha formalitzat posteriorment en l'esfera oficial, a fi de traduir-se en la realitat sota les condicions indispensables en una manifestació d'aquesta naturalesa.

En primer lloc, com a conseqüència de l'oportú acord del Consell de la Generalitat, el conseller de Cultura va dictar el dia 26 de gener darrer el següent Decret:

«El poble que va saber fer front a la insurrecció i que defensà amb les armes les seves llibertats, ha sabut guardar el patrimoni històric, artístic i científic, que la Generalitat de Catalunya conserva i enriqueix cada dia, com escau a la seva representació popular, responsable d'aquest patrimoni, que l'esperit immortal de Catalunya, prenent forma a les mans dels seus artistes i menestrals ens ha llegat.

L'esperit de la Generalitat de Catalunya des de la seva restauració i la col·laboració de tot el poble, han permès d'aplegar una de les més valuoses col·leccions d'Art Medieval, que pot oferir-se a l'admiració del món com una manifestació de l'Art Català.

Ateses aquestes raons, el Departament de Cultura i la Comissaria de Propaganda, en relació amb el Ministeri d'Educació Pública de la República Francesa, han projectat una Exposició d'Art Medieval Català, a París, en la qual una

acurada selecció de les nostres col·leccions, feta per la Comissaria General de Museus, afirmarà la nostra personalitat nacional i els sentiments de respecte i fervor per la cultura, que els horrors de la guerra no han pogut esvair.

Per tant, a proposta del conseller de Cultura i d'acord amb el Consell,

DECRETO:

Article 1.^r Es constitueix el Comitè de l'Exposició d'Art Medieval Català a París, sota la presidència de S. E. el President de la Generalitat de Catalunya i integrat pel Conseller primer, el conseller de Cultura, el Comissari general de Museus, el Comissari-Rector de la Universitat de Catalunya, el Comissari de Propaganda, el Cap de la Secció de Museus del Departament de Cultura de la Generalitat i el Secretari de Relacions Exteriors de la Presidència de la Generalitat, que actuarà de Secretari del Comitè.

En absència del President, assumirà les seves funcions el Conseller primer o el conseller de Cultura.

Art. 2.ⁿ El Comitè nomenarà una Comissió executiva a París.

Art. 3.^r La selecció de les obres que han d'integrar l'Exposició i la seva instal·lació seran de competència del Departament de Cultura, per mitjà de la Comissaria General de Museus i de la Secció de Museus del dit Departament.

Les despeses que en aquest concepte es pagaran amb càrrec a la part. 1672, capítol XII, art. 3.^r del vigent Pressupost.

Art. 4.¹ La Comissaria de Propaganda actuarà en tot el que sigui de la seva competència per a la major difusió d'aquesta iniciativa i aniran a càrrec seu totes les despeses de propaganda, mitjançant els crèdits de què disposa.»

En compliment d'aquesta disposició oficial, el Comitè a què es refereix el seu article primer va ésser constituït el dia 2 de febrer següent, en sessió que va tenir lloc a la Conselleria sota la presidència del conseller Antoni M.ⁿ Sbert.

Entre altres acords es va prendre el de nomenar una Comissió Executiva a París la qual estarà formada així:

President: Ventura Gassol; vocals: Pau Ruiz Picasso, Pau Casals, Lluís Sert i Joaquim Folch i Torres; secretari administratiu: J. Roig; auxiliar de la presidència: Melcior Font.

A més, va ésser nomenat secretari tècnic adjunt del Comitè de Barcelona, Josep Gudiol.

Després d'aquesta constitució han continuat amb la deguda intensitat els treballs preparatius d'aquesta Exposició, els quals havien ja començat, a base del projecte de la Direcció General de Museus, de què parlàvem en el nostre número anterior.

Les obres pertanyents als Museus de Barcelona que han d'ésser exhibides a París estan ja acondicionades per al trasllat a la capital francesa i, a més, han estat reunides, per a adjuntar-se a aquestes, algunes de les existents als muscus de Tarragona, Girona, Lleida, Solsona, Vic i Manresa.

L'Exposició serà instal·lada a l'edifici conegut per Jeu de Paume; serà inaugurada el dia 10 de març, i continuarà fins el dia 10 del mes d'abril següent.

RECTIFICACIÓ

En una nota publicada en el darrer número de l'any passat, incloïem el nom del famós professor de la Universitat de Cambridge Artur Kingsley Porter, entre les personalitats que aquells dies acabaven de visitar els nostres museus.

Era una equivocació; no ens podíem referir a ell per la senzilla raó que havia mort l'any 1933. A qui realment volíem referir-nos era al prestigiós professor de la mateixa Universitat Rathfon Chandler Post, que aleshores ens havia honorat amb la seva visita junt amb el distingit tractadista d'art Walter W. S. Cook.

ACABEN DE
PUBLICAR-SE

VOCABULARI Castellà - Català

per EMILI VALLÈS

EL MICROSCOPI

per S. MALUQUER NICOLAU

Demani's a les bones lli-
breries o bé als editors

INDÚSTRIES GRÀFIQUES

SEIX I BARRAL

EMPRESA COL·LECTIVITZADA

Provença, 219 - Telèf. 71671
BARCELONA

La vida i l'obra de Soler i Rovirosa

per

FELIU ELIES

Amb 43 grans làmines en fototípia,
4 d'elles en colors, i 27 il·lustracions,
també en fototípia, intercalades
en el text, que conté a més el

Catàleg de l'obra del gran escenògraf

EDICIÓ LIMITADA
D'EXEMPLARS NUMERATS

Demani's a les bones llibreries de Catalunya
o bé als editors

I. G. SEIX I BARRAL, E. C.

Provença, 219 : BARCELONA : Telèfon 71671

I. G. SEIX I BARRAL

EMPRESA COL·LECTIVITZADA

IMPRESSORS I EDITORS

disposen d'una ferma col·laboració
d'artistes especialitzats en tota obra
gràfica i el muntatge industrial mo-
dern de totes les branques del llibre

Aquest conjunt està al
servei de l'Art, de la
Indústria i del Comerç
i la seva consulta serà
molt agraïda i atesa

Provença, 219 : BARCELONA : Telèfon 71671

Judit Tarragó Nogué

FUSTERIA
Especialitzada
en treballs per a
Museus i Exposicions

EMBALATGE I TRANSPORT DE TOTA
MENSA D'OBJECTES D'ART

Consell de Cent, núm. 283
Telèfon 14345 : BARCELONA

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

HIGINI GARCÍA

Successor de Gaspar Esmatjes

Exposició permanent dels
millors paisatgistes catalans

Passeig de Gràcia, 34 - Telèf. 13704
BARCELONA

J. M. LLOVET

FOTOGRAVADOR

Carrer Casanova,
núms. 157 i 159
BARCELONA

